

GARSAS

OFICIALUS LIETUVIŲ R. C. SUBVIEŅIŅIO AMERIKOJŲ ORGANAS

LITHUANIAN WEEKLY

published by Lithuanian R. C. Alliance of America

Išleista ketvirtadieniais. Redaguoja Matas Zujus

P. O. Box 32 (71-73 S. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa.

Raštas (straipsniai ir korespondencijos) redaguojami tolau, kiek leidžia laiko ir patalpos.

LIETUVOS VYČIŲ LIETUVIŲ REIKALŲ KOMISIJOS VEIKLA

Ištraukos iš reporto, kurį komisijos garbės pirmininkas kun. Jonas C. Jutkevičius pateikė 47-ajam Vyčių seimui įvykusiame 1960 m. rugpjūčio 19-21 d., Worcester, Mass.

Nors beveik visi vyčiai yra čia gimę ir augę, Lietuvos nematę, tačiau jie rūpinasi Lietuvos reikalais ir daro ką tik gali, kad Lietuva atgautų savo nepriklausomybę. Be to, Vyčiai stengiasi visuotiniams būdais skleisti lietuvių vardą po visą žinomą pasaulį. Šis faktas yra aiškus iš to, kad su šiuo visuotiniu seimu Lietuvos Vyčiai jau užbaigė 14 metų tautinės darbotvės. Jau per tiek daug metų Lietuvos Reikalų Komisija dirba ir atlieka gražų tautinį darbą.

Ką toji labai svarbi komisija yra nuveikusi per praėjusius metus? Atsakymas bus aiškus iš šios statistikos: 1959 biuleteniu parašyta 14, 1960 m.—11; 1959 m. biuleteniuose laisvų pažymėta 334, 1960 m.—341; 1959 m. biuleteniuose išsiųsta 3,192, 1960 m.—2,748; 1959 m. pavarėdžių ant "mailing list" 187, 1960—169; 1959 m. laisvų bei atvirųjų parašyta apie 12,059, 1960 m.—apie 11,670; 1959 m. atsakymų gauta apie 1094, 1960 m.—apie 750.

Komisijos nariai parašė laisvus tiems, kurie vieną ar kitą kartą atsiliepė savo raštuose ar kalbose apie Lietuvą. Padėkos ir pagyrimo laiški siunčiami tiems, kurie palankiai apie Lietuvą rašo ar kalba, o protesto ir aiškinimo laiški tiems, kurie nepalankiai rašo ar kalba. Nariai atsiunčia musuos straipsnius, kuriuos randa laikraščiuose ir žurnaluose ir praneša musuos kitiems per radio ir televiziją.

Sausio mėnesį komisija vėl atliko savo gal svarbiausią uždavinį. Su pagalba Amerikos Lietuvių Informacijos Centro, komisijos nariai parašė laisvus savo valstybių atstovams U. S. Kongrese, savo senatoriams, savo miestų burmistrams, savo valstybių gubernatoriams, savo miestų laikraščiu redaktoriams ir kitiems pomams primindami jiems, kad Vasario 16-ta diena, tai Lietuvos Nepriklausomybės šventė ir ragindami juos tą dieną savo kalbomis ar raštais paminėti Amerikos publikai kaip Lietuvai šiandien kenčia po Rusiją. Su kai kuriais šiais pomais vyčiai parašė asmeniškus laiškus, kurie daug gražių valsių atnešė. Pavyzdžiui:

- 1) 107 atstovai ir 26 senatoriai pasakė kalbas apie Lietuvą Vasario 16-tos dienos proga ir visos tos kalbos tilpo Congressional Record;
2) 16 gubernatorių savo valstybėms ir 16 burmistrų savo miestams paskelbė Vasario 16-tą dieną kaip Lietuvos Respublikos dieną;
3) 108 laikraščiai paminėjo savo puslapiuose apvaikšėjimus, kurie buvo surengti lietuvių tuose miestuose. Keli iš jų labai gerūs editorialūs įdėjo.

Visi šie asmenys panaudojo tą proga parašyti kokius žiaunumus Lietuvai turėjo nukentėti ir dabar kenčia nuo Sovietų. Jie ragino laisvą pasaulį daugiau dėmesio atkreipti į Lietuvos dabartinę sunkią padėtį, nes Lietuva, kaip ir visos kitos tautos, turi teisę į laisvę ir nepriklausomybę. Už jų visų palankumą Komisijos nariai jiems šilta padėkojo. Nemažai jų atsiuntė musuos labai gražius laiškus.

Vyčiai panaudoja kiekvieną progą painformuoti pasaulį apie Rusijos žiaurumus prieš Lietuvą. Minint šv. Kazimiero šventę, tragišką birželio dieną, pavergtųjų Tautų Savaitę liepos mėnesį ir per Maldos už Lietuvą dieną Vyčiai stengiasi kitataučių ir mūsų žmonių dėmesį atkreipti į Lietuvos kančias ir lietuvių pastangas atgauti savo kraštui nepriklausomybę.

Pernai iškėmė pažymėjimo ženklus keturiems nariams, kurie parašė per metus nemažai šimto laišku: Pranciškus, Rita Pinkienė, Mildred Cinikienė ir Leonardai Valiukai. Šiais metais trys iš jų parašė daugiau negu šimtą laišku: Pranas Vaitkus, Rita Pinkienė ir Mildred Cinikienė. Sveikiname juos ir nuodirdžiai dėkojame už gražų pavyzdį kitiems duotą ir už pasivertimą Lietuvos nepriklausomybės atgavimo darbu. Per šį seimą teks kitiems ženklus įteikti.

2) Mažai vyrų turime, kurie rašo laiškus. Nenorėčiau tikėti, kad mūsų vyrų tinginiai ir už tai leidžia vyresnėms viršinti juos šiame svarbiame tautiniame darbe.

Mūs galime atlikti svarbų informavimo darbą per Lietuvos Vyčių Lietuvių Reikalų Komisiją. Tapkime jos nariais, rašykime laiškus. Taip gausime daugiau draugų, kurie padės musuos toje kovoje už Lietuvos nepriklausomybę. Su mūsų pastangomis, su mūsų maldomis, per mūsų pasiūlykimus Lietuva atgaus savo nepriklausomybę. Ji bus tarpe laisvų ir nepriklausomų pasaulyje tautų. Dieve, taip padaryk.

DARBO DIENOS PRASME

Darbo Diena, pirmasis rugėjo mėnesio pirmadienis, amerikiečiams turi panašią reikšmę, kaip ir Gegužės Diena darbininkams kituose kraštuose. Tikrąjį darbo dienos, Darbo ir Gegužės, kilo Amerikoje belgių metų vienu kitos tarpe.

Prieš 78 metus New York'e įvyko pirmasis Darbo Dienos paradas. 20,000 linksmi šaukiančių ir dainuojančių darbininkų, po masinio susirinkimo Unijos aikštėje žygiavo Broadway gatve nešini plakatais, reikalaujančiais aštuonių darbo dienos valandų. Nuo to laiko pirmasis rugėjo mėnesio pirmadienis paminėtas šventės diena su masiniais mitingais, piknikais parkuose ir paradais visuose miestuose ir miesteliuose, nuo Atlanto ligi Pacifiko, atiduodant garbę darbininkui.

Gegužės Diena taip pat pradedo New York'e. 1886 m. gegužės 1 d. įvyko 30,000 Amerikos Darbo Federacijos narių mitingas. Šie nariai buvo vyresnieji Darbo Vyčiai ir Amerikos Socialistų Partija. Jų pagrindinis tikslas buvo demonstravimas reikalaujant aštuonių darbo dienos valandų. Jie pravedė rezoliuciją, kad gegužės pirmoji diena būtų pavadinta darbo diena, jos laimėjimui šventimui ir tolimesnių reikalavimų formulavimui.

Praėjus trims metams, Europoje Antrasis Socialistų Internacinio kongresas adoptavo amerikiečių delegato, siūlymą Gegužės Dieną padaryti tarptautinę šventę pasaulio darbininkų solidarumui demonstruoti.

Tokių būdų Gegužės ir Darbo Dienos pradedo Amerikoje. Gegužės Diena iš pradžių buvo surištą su socializmu ir vėliau komunistai ją mėgino pasisavinti. Tačiau kadangi Amerikos darbininkų dauguma neprisiima nė vienos marksizmo versijos, jie šventia savo nuosavą Darbo Dieną.

Aštuonių valandų darbo diena, 48-ties darbo valandų savaitė ir kitokie reikalavimai 1882 m. buvo vien tik svajone suvotojami, bet ji jau seniai išsipildė. Prieš 78 metus darbu unijos turėjo tik 45,000 narių. Dabar yra 18 milijonų organizuotų darbininkų; trylika su puse milijonų priklauso susijungusiai Organizacijai iš Amerikos Darbo Federacijos ir Industriųjų Organizacijų Kongreso.

Darbininkų teisės organizuotis laisvose unijose pagal savo pasirinkimą, išsirinkti savo agentus derėjimuisi su darbdaviais lygybės pagrindais ir streikavimas reikalauja, yra garantuotos įstatymais. Tautinio darbo politika yra skatinanti unionizmą nežiūrint, kuri politinė partija yra galioje.

Darbo Dienos kilimo pradžioje darbas prakitė, vaikų išnaudojimas, blogos sanitarijos ir saugumo sąlygos bei kitokie blogybės buvo plačiai paplitę. Šiandien visos šios minėtos sąlygos yra arba įstatymais baudžiamos arba panaikintos sutartimis. 1960 m. uždarbiai yra daugiau kaip tris kartus didesni už tuometinius.

Laimėjus trumpesnes darbo valandas, geresnes darbo sąlygas ir aukštesnį gyvenimo lygį, Amerikos darbininkai taip pat laimėjo geresnę socialinę padėtį, saugumą ir pagarbą demokratijoje, kuri, nors ir nebūdamas visai tobula, bet labai pagerėjusi. Jokia Amerikos visuomenės dalis, tiek nepriklausomose šiuose page-

SLAMĖKITE BERŽAI

Šlamėkite, beržai gimtosios žemės! Šlamėkite, nors jūs ir nieks negirdi! Tegu šlamėjimas gaivusis Vis budina iš nevilties lietuvių širdį...

Ji plaks, ji išsigelbės, liks gyva, Jei neuilsdami šlamėsite ir ošit, Kartodami troškimą didi... Todėl, šlamėkite beržai gimtosios žemės, Nors šiandien jūs Niekas nesupranta ir negirdi...

Romualdas Kisielius

APIE ŽYDUS PAVERGTOJ LIETUVOJ

Visi senesnieji prisimena Lietuvos kaimus ir kaimelius prieš karą. Juose gyveno daug žydų prekybininkų ir amatininkų. Šiandien valdas visiškai pasikeitęs. Dingo iš miestelių ir kaimų žydai "kromininkai", dingo stikliai ir kepurininkai, skudurų supirkinėtojai ir kiti. Bet jei jūs šiandien pereitumėte Vilniaus gatvėmis, sakysime sekmdienio popietę, skambiausia kalba pasirodytų žydų kalba. Jos pilna visur—gatvėse, parduotuvėse, kino teatruose, koncertų salėse. Bet tai tik tarp suaugusiųjų. Į savo vaikus—kaip ne keista—žydai kreipiasi rusų kalba ir kalbasi su jais rusiškai, nors ir patys ja kalba su jaučiu akcentu.

Pokario metais visi Lietuvos žydai susispietė didžiuosiuose miestuose. Dar tiksliau, viename mieste—Vilniuje. Kaune, Šiaurviluose, Klaipėdoje jų labai mažai. Vilniuje: gi nerasi nė vienos įstaigos, kurioje nebūtų žydų. Ir amatininkų iš jų tarpe liko žymiai mažiau. Visi tapo sandelių vedėjais, pardavėjais, muzikantais, administratoriais, direktoriais, mokytojais. Paprasto žydų tautybės piliečio staiga nebėlio. Nebėliojo todėl, kad jie sugėbjo patekti į privilegijuotą padėtį, ypač pokario metais. Hitlerio naikinamoji banga, palietusi žydų tautą, ypatingai pakėlė jų tautinį susipratimą ir dar labiau išugdė tos tautos sugebėjimą prisitaikyti. Lietuvoje be lietuviškų yra ir tokių vidurinių mokyklų, kuriose dėstoma rusų kalba. Jose mokosi rusų karininkų ir—žydų vaikai. Nežiūrint netgi to, kad lietuviai stengiasi sugyventi geruoliu, kad jie net nežino, kas tai yra nacionalinė neapykanta, žydai ir juos eldirilyg į žmones, nusikaltusius jų etviliu. Įsitikinimas, kad jie buvo nukriausti ir dabar turi teisę turėti visa tai, kas geriausia, padeda jiems visur prasiskverbti. Lietuviai gi yra nuolaidūs.

Iš kitos pusės, šis žydų skverbimasis į visas gyvenimo sritis, jų didžiavimas savo tautos gėbumais, sukelia kartais ir priešingą reakciją. Tam tikras žmonių skaičius jaunėmsta. O kai klausomasi Vakarų radio kalbant apie žydus kaip apie tautą, kuri Hitlerio režimo metais daugiausia nukentėjusi, tai kartais girdisi pastabų: Vakaruose visiškai pamirštama, kad kentėjo ir nukentėjo ir kitos tautos. Daugeliui Lietuvos inteligentų žydų stengimasis visur iš visada naudotis rusų kalba yra nesu-prantamas.

Sakoma, kad baimė turi didesnę akis. Taip yra ir su žydų tautybės piliečiais Lietuvoje. Po karo jie nusprendė sudaryti vieną branduolį, vieną visuomenę kurioje nors vietoje, o nepasimesti atskromis šeimomis plačioje teritorijoje. Jie yra įsitikinę, kad karo metais žuvo tiek daug žydų vien todėl, jog nesu-spėjo visi organizuotai, bendromeniškai pasitraukti į nepavojingąs sritis. Nežiūrint, kad po karo praėjo jau tiek daug metų, žydai dar nenustoję bijoti naujos "naikinimo bangos". Ar be tos baimės šiandien turi jie dar kokią nors kitą pagrindą, sunku pasakyti. Aišku tik vienas, kad Lietuvoje jiems bet kokios reakcijos atviliuoti gebėtų taip bloga, kaip kai kur kitur. Ties Rusijoje, tiek kituose kraštuose jie yra mažiau pakenčiami. Kas liečia rusų kalbą, tai žydai visados stengiasi kalbėti "ispirensioje" kalba. Kai kas iš Lietuvos žydų inteligentų paskutiniais metais yra išvažiavę į Izraelį. Tačiau tokių nedaug. Daug žydų emigruoja į Lenkiją, kur, jų žo-

DR. WM. KRİKŠČIONAS 61-jam seime vienbalsiai perrinktas vyriausiuo Susivienijimo Daktaru Kvotėje. Iš viso jis (su pertrauka) Dr. Kvotėje jau yra išbuves 16 metų.

TAUTOS TRAGEDIJOS PAMINĖJIMAS LIETUVOJE

Sovietinės okupacijos Lietuvoje dvidešimtmečio proga, Maskvos įsakymu, suruošta šventė. Apie 32,000 saviveiklininkų (iš jų 20,000 choristų) turėjo sukėti ir dainuoti Vilniuje.

Maska, smurtu ir jėga pavergusi Lietuvą, šiandieną liepia lietuvių tautai dainuoti padėkos, atsidavimo ir šlovinimo himnus "tautų išlaisvintojai"—Maskvai.

Tokios pat šventės ruošiamos Ryojeje ir Taline. Šios tariamai lietuvių šventės proga, Maska, Vilniuje atsiuntė vieną savo vyriausių gausleterių—M. Suslovą. Šis, žinoma, atvežė iš "broliškos" Maskvos glėbį linkėjimų, kuriuos perdavė "išmintingosios" komunistų partijos vardu lietuvių tautai. Tautai, kuri šiuo metu tempia sovietinės Rusijos imperijos jungą ir priepasauda.

Bį faras atlikti, Maskvai padeda saujelė maskvinių pakalikų, kaip Sniečkus, Paleckis ir kiti. Jie skelbia urbi et orbi, kad jie kalba tautos vardu. Tačiau šios kalba pastangos yra tuščios: laisvas pasaulis per daug gerai pažįsta komunistų melą ir smurtą, kad patikėtų jų melo ir klaidos žodžiame (E.).

Jacksonville, Florida. — Rugpjūčio 29-tą baltųjų ir negrų mūstybos vėl atsinaujino.

DIEVAS SU MUMIS

MAZIESIEMS KATEKIZMAS Anglų ir lietuvių kalbomis. Anglų kalba parašė kun. Richard Falk, O.S.B. Lietuvių kalbomis išvertė kun. dr. A. Dekonis. Išleido Sv. Kazimiero Šventy. 78 pusapių, pavalkuotas. Kaina 39 centų apyvokiškai. Užsakant kviškite "GARSO" ADMINISTRACIJA P. O. Box 32 (71-73 S. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa.

SAPNAS

Naktį sapno angelas prieina tyliai Prie manęs, padudina ir sako: — Zvelk, už langų nuostabi nakties idilė— Mėnesiena, žvaigždės, Paukščių Takas...

Nusimesk tą juodą liūdesio apsiaustą!— Jis man duoda lengva džiaugsmo skraistę, Užkelia mane ant debesilių plausto Ir paleidžia plaukt per dangų skaištų...

Aš plaukiu erdvėm, dainuodamas linksmai Grijtancio tėvyinėm jūrininko dainą... Uostas... Mylima manęs sutikt ateina...

Prie krutinės... Plazda vėjuje plaukai, Dega akys... Ji visa džiaugsmu nusivitus— Pabundu: žiemos pantūtes pilkas rytas.

Vyr. Mačernis

UŽSIENIEČIŲ STUDENTŲ SKAIČIUS AUGA AMERIKOS KOLEGIJOSE

Per pereinamus metus kolegijose ir universitetuose Amerikoje studijavo daugiau užsieniečių studentų, negu bet kuriais metais anksčiau. Apie šį reiškinį buvo pranešta metinės Tarptautinio Švietimo Instituto apžvalgos skryjuje, pavadintame "Atlas Dury".

Pagal šios privačios nepofitinės organizacijos apžvalgą per paskutinius akademinius metus Amerikos kolegijose studijavo apie 48,500 užsieniečių studentų, kas sudaro didžiausią užsieniečių studentų skaičių palyginus su kitais pasaulio kraštais. Naujieji akademiniai metai (1960-1961) žada dar didesnį skaičių užsieniečių kraštų.

Reportas praneša, kad užsieniečiai studentai buvo atvykę iš 141 kraštų ir politinių sričių ir studijavo 1,700 Amerikos institucijose. Didžiausias studentų skaičius (daugiau kaip 17,000) atvyko iš Tolimųjų Rytų. Toliau seka 9,000 studentų grupė iš Lotynų Amerikos. Instituto raporte yra pabrėžta, kad jau antri metai, kai Artimieji ir Tolimieji Rytai siunčia daugiau studentų (virš 7,000) į Ameriką negu Europą (6,000). Palyginus su praėjusiu metų apskaičiavimais, buvo daugiau studentų iš Tolimesniųjų Rytų ir Lotynų Amerikos, negu iš kitų kraštų.

Apžvalgoje nurodoma, kad kaip ir pereinantis metais, užsieniečių studentų Amerikoje labiausiai mėgiama studijų sritis yra inžinerija. Po jos seka humanitariniai mokslai. Didžiausias studentų skaičius, studijuojantis inžineriją, yra iš Tolimųjų ir Artimųjų Rytų ir iš Lotynų Amerikos. Studentai, studijuoją humanitarinius mokslus, yra daugiausia atvykę iš Europos, Kanados ir Afrikos.

Pagal apžvalgą save patčius išlaikanti užsieniečių studentų skaičius gana žymiai nukrito per paskutinius metus. Nežiūrint to, tik keli seno amžiaus vienuoliai.

AR JAU ĮSIGIJOTE ISTORIJĄ?

Kiekvienas sąmoningas lietuvis, kuriam rūpi susipatinti su mūsų pirmųjų ateivių vargais ir rūpesčiais, su pirmųjų draugijų, organizacijų ir parapijų steigimu, su mūsų Susivienijimo praeičiu, darbais ir nuopelnais fraternalinėje, tautinėje, religinėje ir kultūrinėje srityse, turėtų įsigyti LIETUVIŲ ROMOS KATALIKŲ SUBVIEŅIŲ ISTORIJĄ.

Istoriją parašė žinomas istorikas dr. Antanas Kučas. Istorijos kaina \$8.00. Užsisakant išpildykite žemiau paduotą blanką, pridėkite \$3.00 ir siųskite Lithuanian R. C. Alliance of America, P. O. Box 32 (71-73 S. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa.

ISTORIJOS UŽSIPRENUMAVIMO BLANKA. Sūvo užsisakau LRKS Istoriją ir siuntiu \$..... Vardas - pavardė..... Numeris ir gatvė..... Miestas..... Zona..... Valstybė..... Paraba.....

VIENAS NEGRŲ STUDENTAS, pašalintas iš Maskvos universiteto, pasakojo, kaip negrai traktuojami Maskvos universitete: "Jie musami, užgauliojami ir diskriminuojami". Jia pata iš universiteto buvo pašalintas už tai, kad protestavo prieš blogą 600 Afrikos studentų traktavimą (E.).

